

nje načelo urjenja delavcev lahko samo splošno proletarsko izobraževanje, kar je vodilo h krepitvi Lunačarskijeve iniciative sprejemanja večjega števila delavcev ter k oblikovanju kampanje obiskovanja tovarn, kjer so vodili razprave o nadaljnjih političnih odločitvah. S pomočjo volonterstva so se zavezali tudi boju proti nepismenosti – akcijo so vodili »likvidatorji nepismenosti«, šole za odpravo nepismenosti pa so poimenovali »likvidacijska mesta« (nekakšna napoved Stalinove politike »likvidacije kulakov kot razreda«). V splošnem je bil prehod označen kot transformacija »posameznikov birokratske institucije«¹⁶ v »militantno osebo kulturne revolucije«, pri čemer slednji niso oznanjali odklona od prvega, temveč njegovo *dovršitev*.

Zaradi zahteve po brezpogojni zamenjavi strokovnega občestva je bilo treba hitropotezno vpeljati proletarske namestnike, ki bi s svojim razrednim instinktom in praktičnostjo nadomestili manko teoretskega ozadja. Za tovrstno politiko je bilo poleg ukrepov na ravni izobraževanja potrebno uvesti še postopke verifikacije socialnega in ideološkega ozadja, čemur pa se je mnogo študentov ognilo s preprostimi triki, kot je prepis na drugo izobraževalno institucijo. Četudi zaradi zahtevanih menjav ni bil primeren čas za zaostanke v formiranju strokovnjakov, je bila namesto prilagoditve izobraževalnih procesov prioriteta vseeno dana reorganizaciji administrativnih teles, kar je vodilo v razmah neverjetno raznovrstnih birokratskih postopkov in mehanizmov. Predvidljivo je bil rezultat paradoksen, saj so učne metode še vedno ostale progresivno navdahnjene, z neposrednim stikom učencev s proizvodnim procesom, kolektivnim izpraševanjem znanja, spremenljivim in prilagodljivim učnim načrtom, nestalnim urnikom in podobnimi inovacijami, medtem ko je ekonomsko-družbena nujnost zahtevala strogo sistematizacijo in učinkovite posameznike. Tako zastavljena institucionalna menjava je poleg organizacijskih težav obenem ustvarila poklicni vakuum, zaradi katerega je bila posamezniku dana možnost pridobiti želeno poklicno izobrazbo. Posledice so bile pričakovane, saj je »vsakdo lahko postal profesor« (Fitzpatrick, 1979: 195) in s tem tudi deležnik v javnem življenju. Takšen drastičen pristop je imel predviden učinek, saj je dejansko povečal število inženirjev ter se izognil sodobni gospodarski dilemi, kjer pravniki in družboslovci po številu precej prekašajo ostale znanosti. S tovrstnim pristopom bi se hitro poistovetili tudi sodobni znalci prihodnosti poklicne kariere in njene vpetosti v izobraževalni sistem.

16 Očitki birokratizacije (*apparatchiki*) so bili redno uporabljeni pri medinstitucionalnem obračunavanju, na primer Komsomola s sindikati.